

ISSAI 400

Starptautiskās Augstāko revīzijas iestāžu organizācijas ISSAI standartus izdevusi Starptautiskā Augstāko revīzijas iestāžu organizācija INTOSAI. Plašākai informācijai apmeklējet interneta vietni www.issai.org

Atbilstības revīzijas veikšanas principi

INTOSAI PROFESIONĀLO REVĪZIJAS UN LABAS PĀRVALDĪBAS STANDARTU PADOME

INTOSAI**INTOSAI Framework of Professional Pronouncements**

Profesionālo revīzijas un labas pārvaldības standartu padome (IFIPP)
www.issai.org

INTOSAI Generālsekretariāts - RECHNUNGSHOF
(Austrijas revīzijas palāta) DAMPFSCHIFFSTRASSE 2
A-1033 VĪNE, AUSTRIJA
E-pasts: intosai@rechnungshof.gv.at
www.intosai.org

INTOSAI, 2019

- 1) *Apstiprināti 2001.gadā kā publiskā sektora pārskatu revīzijas standarti.*
- 2) *2013.gadā tā saturs pārskatīts un apstiprināti kā Atbilstības revīzijas veikšanas pamatprincipi.*
- 3) *Profesionālo standartu un vadlīniju ietvarā (IFPP), 2019.gadā veiktas redakcionālas izmaiņas un pārdēvēts par Atbilstības revīzijas veikšanas principi.*

Par ISSAI standartu izdošanu un aktualizēšanu atbildīga ir INTOSAI profesionālo revīzijas un labas pārvaldības standartu padome (IFIPP).

Saturi

IEVADS	4
ATBILSTĪBAS REVĪZIJAS VEIKŠANAS PRINCIPU MĒRKIS UN PILNVARAS	5
ATBILSTĪBAS REVĪZIJAS PAMATNOSTĀDNES	7
Atbilstības revīzijas mērkis	7
Atbilstības revīzijas raksturojums	7
Dažādas atbilstības revīzijas perspektīvas	9
Atbilstības revīzijas saistība ar finanšu pārskatu revīziju.....	9
Atsevišķi veikta atbilstības revīzija	10
Atbilstības revīzija kopā ar lietderības revīziju	10
ATBILSTĪBAS REVĪZIJAS ELEMENTI.....	11
Tiesību akti un kritēriji	11
Pārbaudāmais priekšmets	12
Atbilstības revīzijas trīs puses	12
Pārliecība atbilstības revīzijā	13
ATBILSTĪBAS REVĪZIJAS PRINCIPI	14
Galvenie principi	14
Profesionālais spriedums un skepse	14
Kvalitātes kontrole.....	15
Revīzijas grupas vadība un iemaņas	15
Revīzijas risks	16
Būtiskums	16
Dokumenti	17
Saziņa.....	17
Ar revīzijas procesu saistītie principi	17
Atbilstības revīzijas plānošana un revīzijas pieejas noteikšana.....	17
Revīzijas pierādījumu iegūšana	20
Revīzijā iegūto pierādījumu novērtēšana un secinājumu izdarīšana	21
Revīzijas ziņojums.....	22
Ieteikumu ieviešanas uzraudzība	23

IEVADS

1. Profesionālie standarti un vadlīnijas ir ļoti svarīgas publiskā sektora revīziju ticamības, kvalitātes un profesionalitātes nodrošināšanai. Starptautiskās Augstāko revīzijas iestāžu organizācijas (angļu valodā - *INTOSAI*) izstrādāto Starptautisko Augstāko revīzijas iestāžu standartu (angļu valodā - *ISSAI*) mērķis ir veicināt neatkarīgas un efektīvas revīzijas veikšanu un atbalstīt *INTOSAI* dalībniekus viņu individuālās profesionālās piejas izveidē atbilstoši to pilnvarām un valsts normatīvajiem aktiem.
2. *ISSAI 100 – Publiskā sektora revīziju veikšanas pamatprincipi* sniedz vispārējus publiskā sektora revīzijas principus un skaidro *ISSAI* pilnvaras. *ISSAI 400 – Atbilstības revīziju veikšanas pamatprincipi* ir izstrādāti pamatojoties uz un turpina attīstīt *ISSAI 100* pamatprincipus, lai piemērotos konkrētajam atbilstības revīzijas kontekstam. *ISSAI 400* vajadzētu lasīt un interpretēt kopā ar *ISSAI 100*, ko arī piemēro atbilstības revīzijai.
3. *ISSAI 400* veido atbilstības revīzijas veikšanas standartu pamatu saskaņā ar *ISSAI*. Šajā dokumentā ir sniegtā sīka informācija par:
  - *ISSAI* atbilstības revīzijas mērķi un pilnvarām;
  - atbilstības revīziju veikšanas pamatnostādnēm un dažādiem revīzijas veikšanas veidiem;
  - atbilstības revīzijas elementiem;
  - atbilstības revīzijas principiem.

ATBILSTĪBAS REVĪZIJAS VEIKŠANAS PRINCIPU MĒRKIS UN PILNVARAS

4. ISSAI mērkis¹ attiecībā uz atbilstības revīziju ir sniegt visaptverošu principu, standartu un vadlīniju kvalitatīvu un kvantitatīvu kopumu par pārbaudāmā priekšmeta atbilstības revīziju, kas var būt ļoti atšķirīga pēc apjoma un ko var veikt ar dažādām revīzijas pieejām un ziņošanas formātiem.
5. ISSAI 400 sniedz Augstākajām revīzijas iestādēm (turpmāk tekstā - ARI) pamatu atbilstības revīzijas veikšanas standartu izstrādei un vadlīniju pārņemšanai. ISSAI 400 principus var izmantot trijos veidos:
  - kā pamatu standartu izstrādei;
  - kā pamatu atbilstošu nacionālo standartu pieņemšanai;
  - kā pamatu *Atbilstības revīziju veikšanas vadlīniju* kā autoritatīvu standartu pārņemšanai.
6. ARI jāatsaucas uz Atbilstības revīziju veikšanas principiem revīzijas ziņojumos tikai tad - neatkarīgi no tā, vai tie ir revidenta ziņojumi vai kāds cits ziņošanas formāts -, ja viņu izstrādātie vai pieņemtie standarti pilnībā atbilst visiem attiecīgajiem ISSAI 400 principiem. Principi nekādā ziņā nav svarīgāki par nacionālajiem normatīvajiem aktiem vai pilnvarām.
7. Tā kā *Atbilstības revīziju veikšanas standarti* (ISSAI 4000-4899) ir izstrādātas, lai atainotu labākos prakses piemērus, ARI tiek aicinātas censties pilnībā pārņemt šīs vadlīnijas kā autoritatīvus standartus. INTOSAI atzīst, ka dažviet tas nav iespējams galveno pārvaldības struktūru trūkumu dēļ vai arī tādēļ, ka likumi un noteikumi neveido priekšnoteikumus revīziju veikšanai saskaņā ar *Atbilstības revīziju veikšanas standartiem*. Šajā gadījumā ARI var izstrādāt standartus, pieņemot valsts standartus saskaņā ar *Atbilstības revīziju veikšanas principiem*.

---

¹ ISSAI 400 un ISSAI 4000-4899.

-
8. Gadījumos, kad ARI revīzijas standarti balstās uz *INTOSAI Atbilstības revīziju veikšanas principiem*, revīzijas ziņojumos var atsaukties uz tiem ar šādu apgalvojumu:

... *Mēs veicām revīziju saskaņā ar [standarti], kas ir balstīti uz [vai ir saskaņā ar] Starptautisko Augstāko revīzijas iestāžu standartiem ISSAI 100 Publiskā sektora revīziju veikšanas pamatprincipiem un ISSAI 400 Atbilstības revīzijas veikšanas principiem.*

9. ARI var izvēlēties pārņemt *Atbilstības revīzijas standartus* par savas darbības autoritatīviem standartiem. Šajā gadījumā atsauce var būt:

... *Mēs veicām atbilstības revīziju/-as saskaņā ar Starptautiskajiem Augstāko revīzijas iestāžu standartiem [par atbilstības revīzijas veikšanu].*

ARI var iekļaut atsauci revīzijas ziņojumā vai var tikt lietota arī vispārīgāka paziņojuma forma.

ARI var veikt kombinētas revīzijas atkarībā no savām pilnvarām, iekļaujot finanšu, atbilstības un/vai lietderības aspektus. Šādos gadījumos vajadzētu ievērot katra revīzijas veida attiecīgos standartus. Informācija par revīzijā piemērotajiem standartiem (7. un 8.punkts iepriekš), var tikt saskaņota ar ISSAI 100 (9. vai 10.punktu).

10. *ISSAI 100 – Publiskā sektora revīziju veikšanas pamatprincipi* sniedz vispārējus publiskā sektora revīzijas principus un skaidro ISSAI pilnvaras.

11. Izmantojot Vispārējos revīziju veikšanas standartus kā autoritatīvus standartus atbilstības revīzijā, kas veikta kopā ar finanšu pārskatu revīziju, publiskā sektora revidentiem vajadzētu ievērot gan *Atbilstības revīziju veikšanas standartus (ISSAI 4000-4999)*, gan *Finanšu revīziju standartu (ISSAI 2000-2899)* prasības.

ATBILSTĪBAS REVĪZIJAS PAMATNOSTĀDNES

Atbilstības revīzijas mērķis

12. Atbilstības revīzija ir neatkarīgs vērtējums, vai pārbaudāmais priekšmets atbilst piemērojamiem tiesību aktiem², ko identificē kā revīzijas kritērijus. Atbilstības revīzijas veic, izvērtējot, vai darbības, finanšu darījumi un informācija visos būtiskos aspektos atbilst tiesību aktiem, plānošanas dokumentiem un valstiski (vai starptautiski) atzītai praksei, kas uz tiem attiecas.

13. Publiskā sektora atbilstības revīzijas mērķis ir likt ARI izvērtēt, vai publiskā sektora iestāžu darbības ir saskaņā ar tiesību aktiem, plānošanas dokumentiem un valstiski (vai starptautiski) atzītu praksi, kas uz tiem attiecas. Mērķis ietver ziņošanu par to, kādā mērā revidējamās vienības rīcība atbilst noteiktajiem kritērijiem. Ziņojumi var atšķirties, sākot no īsiem, standartizētiem atzinumiem līdz dažādu formātu secinājumiem, kas ir izklāstīti īsā vai plašā veidā. Atbilstības revīziju var saistīt ar likumību (atbilstību tiesiskajiem kritērijiem, kā, piemēram, saistošie normatīvie akti un līgumi), vai atbilstību labajai praksei (galveno principu ievērošana, labi pārvaldot publiskā sektora finanses un valsts amatpersonu rīcību). Lai gan atbilstības revīzijā galvenokārt koncentrējas uz likumību, arī atbilstība labajai praksei var būt piemēota publiskā sektora kontekstā, kur pastāv noteiktas cerības attiecībā uz finanšu vadību un amatpersonu rīcību. Atkarībā no ARI pilnvarām revīzijas apjomā var iekļaut arī atbilstības labajai praksei aspektus³.

14. Atbilstības revīzija var arī likt ARI, kurām ir jurisdikcijas tiesības, paziņot spriedumus un sankcijas par publiskā finansējuma pārvaldīšanu atbildīgajām personām. Dažas ARI ir pilnvarotas, lai nodotu ar kriminālvajāšanu saistītus faktus tiesībsargājošām institūcijām. Šajā kontekstā atbilstības revīzijas mērķis var tikt paplašināts, un revidētam ir jāņem vērā attiecīgās specifiskās prasības, izstrādājot vai plānojot revīzijas stratēģiju, kā arī visā revīzijas procesā.

Atbilstības revīzijas raksturojums

15. Atbilstības revīzija var aptvert plašu pārbaudāmo priekšmetu loku, to var veikt, lai sniegtu ierobežotu vai pietiekamu pārliecību, izmantojot dažādus kritēriju veidus,

² Skatīt 28.-29. punktu par tiesību aktu jēdzienu.

³ Skatīt 32. punktu.

pierādījumu gūšanas procedūras un ziņojumu formātus. Atbilstības revīzijas var būt apliecinājuma vai nepastarpinātās pārbaudes uzdevumu veidā, vai arī abi kopā. Revīzijas ziņojums var būt īss vai garš, un secinājumus var paust dažādi: kā atsevišķu, skaidri formulētu atzinumu par atbilstību vai arī daudz detalizētāku atbildi uz konkrētiem revīzijas jautājumiem.

16. Atbilstības revīzija bieži vien ir ARI pilnvaru neatņemama sastāvdaļa publiskā sektora iestāžu revīzijās, jo likumi un citi tiesību akti ir galvenais veids, kā likumdevējs kontrolē ienākumus un izdevumus, pārvaldību un iedzīvotāju tiesību izmantošanu attiecībā ar publisko sektoru. Publiskā sektora iestādēm ir uzticēta publiskā finansējuma laba pārvaldība. Publiskā sektora iestāžu un to iecelto amatpersonu pienākumos ietilpst **caurskatāma rīcība** un **atbildība** pret iedzīvotājiem par uzticētajiem līdzekļiem, kā arī **laba** šo līdzekļu **pārvaldība**.

17. Atbilstības revīzija veicina **caurskatāmību**, sniedzot ticamus ziņojumus, vai līdzekļi tiek pārvaldīti, vai ir nodrošināta vadība un vai iedzīvotāju tiesības ir pienācīgi cienītas, kā to pieprasī attiecīgi tiesību akti. Atbilstības revīzija veicina **atbildību**, ziņojot par iestāžu novirzēm no tiesību aktu normām un tiesību aktu pārkāpumiem, lai tādējādi varētu veikt uzlabojumus un vainīgos saukt pie atbildības par viņu rīcību. Atbilstības revīzija sekmē **labu pārvaldību**, apzinot vājos punktus un novirzes no likumiem un noteikumiem, kā arī izvērtējot atbilstību labajai praksei, ja ir nepieņemami un neatbilstoši likumi un noteikumi. Pēc būtības krāpšana un korupcija ir elementi, kas darbojas pret caurskatāmību, atbildību un labu pārvaldību. Atbilstības revīzija veicina labu pārvaldību publiskā sektorā, nemot vērā krāpšanas risku saistībā ar atbilstību.

18. Atkarībā no publiskā sektora organizāciju struktūras un ARI pilnvarām, atbilstības revīzija var aptvert visus valdības līmenus: centrālo, reģionālo un vietējo. Ir iespējamas arī privāto organizāciju atbilstības revīzijas, koncentrējot uzmanību uz nodokļu maksātāju līdzekļiem un valsts īpašuma vai pakalpojumu pārvaldīšanā iesaistīto personu izdevumiem, piemēram, caur partnerības līgumiem vai kā valsts subsīdiju vai dotāciju saņēmējiem.

19. Atsevišķās valstīs ARI ir tiesa, kas sastāv no tiesnešiem, kuriem ir vara pār publiskā sektora grāmatvežiem un citām valsts amatpersonām, kurām ir tai jāatskaitās. Šī jurisdikcijas funkcija pieprasī ARI nodrošināt, lai par publiskā finansējuma pārvaldīšanu atbildīgās amatpersonas vai institūcijas, ir atbildīgas par tiem, un tādējādi ir pakļautas jurisdikcijai. Eksistē nozīmīga papildu saikne starp šo jurisdikcijas varas

---

orgānu un atbilstības revīziju, kas var radīt papildu prasības revidēntiem, kas darbojas tiesu vidē, piemēram, Revīzijas palātā (tiesā).

Dažādas atbilstības revīzijas perspektīvas

20. Atbilstības revīzija var būt daļa no kombinētas revīzijas, kas var ietvert arī citus aspektus. Lai gan ir arī citas iespējas, atbilstības revīziju parasti veic:

- vai nu saistībā ar finanšu pārskatu revīziju, vai arī
- atsevišķi, vai
- kopā ar lietderības revīziju.

Atbilstības revīzijas saistība ar finanšu pārskatu revīziju

21. Likumdevējs, kā sabiedrības demokrātijas procesa elements, nosaka publiskā sektora ienākumu un izdevumu prioritātes, kā arī ienākumu un izdevumu aprēķināšanas un attiecināšanas prasības. Likumdevēja institūcijas pamatā esošie priekšnoteikumi un pieņemtie lēmumi ir publiskā sektora naudas plūsmu pārvaldošo iestāžu tiesību aktu avots. Atbilstība šiem tiesību aktiem veido plašāku perspektīvu par budžeta izpildi kopā ar finanšu pārskatu revīziju.

22. Atbilstības revīzija bieži vien ir ARI pilnvaru nozīmīga daļa, kur tā ir apvienota ar finanšu pārskatu revīziju kā ziņojuma daļa par publiskā finansējuma (budžeta) izpildi.

23. Likumi un noteikumi ir svarīgi gan atbilstības revīzijā, gan finanšu pārskatu revīzijā. No revīzijas mērķa ir atkarīgs, kuri likumi un noteikumi attiecas uz katru jomu. Atbilstības revīzija ir neatkarīgs vērtējums, vai pārbaudāmais priekšmets atbilst tiesību aktiem, plānošanas dokumentiem un valstiski (vai starptautiski) atzītai praksei, kas uz to attiecas, un tos identificē kā revīzijas kritērijus. Atbilstības revīzija koncentrējas uz pietiekamu un atbilstošu pierādījumu iegūšanu par atbilstību šiem kritērijiem. Finanšu pārskatu revīzija cenšas noskaidrot, vai attiecīgās iestādes finanšu pārskati tika sagatavoti saskaņā ar pieņemamām finanšu ziņošanas pamatnostādnēm, un gūt pietiekamus un atbilstošus revīzijas pierādījumus par atbilstību likumiem un noteikumiem, kam ir tieša un būtiska ietekme uz finanšu pārskatiem⁴. Finanšu pārskatu revīzijā būtiski ir tikai tie likumi un noteikumi, kam ir tieša un būtiska ietekme uz

---

⁴ Citēts no ISSAI 2250.

---

finanšu pārskatu, savukārt atbilstības revīzijā visi likumi un noteikumi, kas ir attiecināmi uz pārbaudāmo priekšmetu, var būt būtiski revīzijā.

24. (*Šis punkts ir dzēsts*).

Atsevišķi veikta atbilstības revīzija

25. Atbilstības revīzijas var plānot, veikt un sagatavot ziņojumus atsevišķi no finanšu pārskatu revīzijām un lietderības revīzijām. Atbilstības revīzijas var tikt īstenotas atsevišķi regulāri vai atkarībā no situācijas kā konkrētas un skaidri formulētās revīzijas, kas ir saistītas ar konkrētu pārbaudāmo priekšmetu.

Atbilstības revīzija kopā ar lietderības revīziju

26. Ja atbilstības revīzija ir lietderības revīzijas daļa, atbilstību skata kā vienu no ekonomiskuma, produktivitātes un efektivitātes aspektiem. Neatbilstība var būt lietderības revīzijas pārbaudāmo darbību iemesls, izskaidrojums, sekas vai stāvoklis. Šādās apvienotajās revīzijās revidentiem jāizmanto savs profesionālais spriedums, lai lemtu, kas ir revīzijas galvenais fokuss - lietderība vai atbilstība, un kurus *ISSAI* piemērot - lietderības revīzijas veikšanas standartus, atbilstības revīzijas veikšanas standartus vai abu revīziju veidu standartus.

ATBILSTĪBAS REVĪZIJAS ELEMENTI

27. Publiskā sektora revīzijas elementi ir aprakstīti *ISSAI 100*. Šī sadaļa akcentē atbilstības revīzijas attiecīgo elementu papildu aspektus, kuri revidentam ir jāapzina pirms revīzijas sākšanas.

Tiesību akti un kritēriji

28. Tiesību akti, plānošanas dokumenti un valstiski (vai starptautiski) atzīta prakse, kas uz tiem attiecas, ir atbilstības revīzijas stūrakmens, jo to struktūra un saturs veido revīzijas kritērijus un pamatu tam, kā notiks revīzija saskaņā ar konkrētu konstitucionālo kārtību.

29. Tiesību aktos var tikt ietverti likumi, noteikumi, nolikumi, budžeta rezolūcijas, politika, izveidotie kodeksi, akceptēti nosacījumi vai labas publiskā sektora finanšu pārvaldības un valsts amatpersonu rīcības galvenie principi. Vairuma tiesību aktu izcelsme rodama pamata priekšnoteikumos un valsts likumdevēja lēmumos, tomēr tos var izdot arī zemākā publiskā sektora organizāciju struktūras līmenī.

30. Tiesību aktu dažādības dēļ tiem var būt savstarpēji pretrunīgi nosacījumi, un tie var būt atšķirīgi interpretēti. Turklāt zemāka līmeņa tiesību akti var neatbilst attiecīgo likumu ierobežojumiem vai prasībām, un likumos var veidoties nepilnības. Tādējādi lai publiskā sektorā izvērtētu atbilstību tiesību aktiem, ir nepieciešamas atbilstošas zināšanas par tiesību aktu sistēmas struktūru un saturu. Tas ir ļoti svarīgi, apzinot revīzijas kritērijus, jo kritēriju avoti var būt paši pakļauti revīzijai, gan nosakot revīzijas apjomu, gan formulējot revīzijas konstatējumus.

31. Kritēriji ir mēraukla, ko izmanto pārbaudāmā priekšmeta konsekventai un pamatotai novērtēšanai vai mērišanai. Revidents identificē kritērijus attiecīgajos tiesību aktos. Lai atbilstības revīzijas kritēriji būtu piemēroti, tiem ir jābūt nozīmīgiem, ticamiem, pilnīgiem, objektīviem, saprotamiem, salīdzināmiem, pieņemamiem un pieejamiem. Jebkuri secinājumi var tikt individuāli interpretēti vai pārprasti, ja nav piemērotu kritēriju atskaites sistēmas.

32. Atbilstības revīzija parasti veido atbilstības vērtējumu pret oficiāliem kritērijiem, kā apstiprinātie likumi, no likumiem izrietošie noteikumi, instrukcijas un līgumi, tostarp budžeta likumi (likumība). Ja nav oficiālu kritēriju vai arī ir acīmredzamas likumu nepilnības saistībā ar to piemērošanu, revīzijās var tikt pārbaudīta arī atbilstība galvenajiem principiem par labu publiskā sektora finanšu pārvaldību un valsts amatpersonu rīcību (atbilstība labajai praksei). Piemēroti kritēriji ir vienlīdz nepieciešami revīzijās, kas koncentrējas uz likumību, un revīzijās, kas koncentrējas uz atbilstību labajai praksei. Piemēroti kritēriji, pārbaudot atbilstību labajai praksei, būs vai nu vispārpieņemti principi, vai nu nacionālie vai starptautiskie labākie prakses piemēri. Dažos gadījumos kritēriji var būt nezināmi, netieši, vai arī tie var balstīties uz sevišķi svarīgiem likumu principiem.

Pārbaudāmais priekšmets

33. Atbilstības revīzijas pārbaudāmais priekšmets ir definēts revīzijas apjomā. Pārbaudāmais priekšmets var būt darbības, finanšu darījumi vai informācija. Atbilstības apliecinājuma uzdevumos daudz būtiskāk ir identificēt pārbaudāmā priekšmeta informāciju, kas var būt pārskats par atbilstību, kas sagatavots saskaņā ar izveidotām un standartizētām ziņošanas pamatnostādnēm.

34. Pārbaudāmais priekšmets ir atkarīgs no ARI pilnvarām, attiecīgajiem tiesību aktiem un revīzijas apjoma. Tādējādi atbilstības revīzijas pārbaudāmā priekšmeta saturs un darbības joma var būt ļoti atšķirīga. Revīzijas pārbaudāmais priekšmets var būt konkrēts vai vispārīgs. Daži pārbaudāmo priekšmetu veidi var būt kvantitatīvi un bieži vien viegli nosakāmi (piemēram, maksājumi, kas neatbilst konkrētiem nosacījumiem), savukārt citi ir kvalitatīvi un daudz subjektīvāki pēc rakstura (piemēram, rīcība vai stingra procedūras prasību ievērošana).

Atbilstības revīzijas trīs puses

35. Atbilstības revīzija balstās uz trīspusējām attiecībām, kur **revidenta** mērķis ir gūt pietiekamus, atbilstošus revīzijas pierādījumus, lai izdarītu secinājumu, kā rezultātā **potenciālais lietotājs**, kas nav **atbildīgā puse**, gūs lielāku pārliecību par pārbaudāmā priekšmeta vērtēšanu vai mērīšanu attiecībā pret kritērijiem.

36. Atbilstības revīzijā revidenta pienākums ir apzināt revīzijas elementus, izvērtēt, vai konkrētais pārbaudāmais priekšmets atbilst noteiktajiem kritērijiem, un sniegt atbilstības revīzijas ziņojumu.

37. *Atbildīgā puse* ir valsts vai pašvaldības izpildvara un/vai tai pakļautās amatpersonas un iestādes, kas atbildīgas par publiskā finansējuma pārvaldību un tiesību aktu ievērošanu likumdevēja kontrolē. Atbilstības revīzijā atbildīgā puse ir atbildīga par revīzijas pārbaudāmo priekšmetu.

38. *Potenciālie lietotāji* ir personas, organizācijas vai to kategorijas, kurām revidents sagatavo revīzijas ziņojumu. Atbilstības revīzijā lietotājs parasti ir likumdevējs kā sabiedrības, kas ir atbilstības revīzijas ziņojumu galējais lietotājs, pārstāvis. Likumdevējs pieņem lēmumus un izvirza prioritātes attiecībā uz publiskā sektora ienākumu un izdevumu aprēķinu un mērķiem. Atbilstības revīzijas galvenais lietotājs bieži vien ir institūcija, kas izdevusi tiesību aktus, kuros ir identificēti revīzijas kritēriji.

39. Saikni starp šīm trim pusēm jāskata katras revīzijas kontekstā, tā var atšķirties nepastarpinātās pārbaudes uzdevumos no apliecinājuma uzdevumiem. Trīs pušu definīcijas var atšķirties arī pēc tā, kādas publiskā sektora iestādes ir iesaistītas.

Pārliecība atbilstības revīzijā

40. Revidents veic procedūras, lai samazinātu vai pārvaldītu nepareizu secinājumu izdarīšanas risku, atzītot, ka sakarā ar visām revīzijām raksturīgajiem ierobežojumiem, neviens revīzija nekad nespēj sniegt absolūtu pārliecību par pārbaudāmā priekšmeta apstākļiem. Tas ir jāpasniedz caurskatāmā veidā. Vairumā gadījumu atbilstības revīzija neaptver visus pārbaudāmā priekšmeta elementus, bet gan paļaujas uz kvalitatīvu vai kvantitatīvu izlasi.

41. Atbilstības revīzija, ko veic pārliecības gūšanai, vairo potenciālo lietotāju uzticību revidenta vai citas puses sniegtajai informācijai.

Atbilstības revīzijā ir **divi pārliecības līmeni**: *pietiekama pārliecība*, kas, pēc revidenta domām, nozīmē, ka pārbaudāmais priekšmets visos būtiskos aspektos atbilst vai neatbilst izvirzītajiem kritērijiem; un *ierobežota pārliecība*, kas nozīmē, ka revidents nav konstatējis neko tādu, lai viņš/-a uzskatītu, ka pārbaudāmais priekšmets neatbilst kritērijiem. Abi pārliecības veidi ir iespējami atbilstības revīzijas gan nepastarpinātās pārbaudes uzdevumos, gan apliecinājuma uzdevumos.

ATBILSTĪBAS REVĪZIJAS PRINCIPI

42. Atbilstības revīzija ir sistemātisks pierādījumu objektīvas iegūšanas un vērtēšanas process, vai konkrētais pārbaudāmais priekšmets atbilst tiesību aktiem, plānošanas dokumentiem un valstiski (vai starptautiski) atzītai praksei, kas uz tiem attiecas un ko identificē kā kritērijus. Zemāk norādītie principi ir būtiski atbilstības revīzijas veikšanai. Atbilstības revīzija pēc rakstura ir vairākkārtēja un kumulatīva, tomēr informācijas uztveramības dēļ šī sadaļa ir sadalīta pēc principiem, kurus revidentam būtu jāņem vērā pirms revīzijas sākšanas un vairākkārt revīzijas laikā (galvenie principi) un kuri ir saistīti ar revīzijas procesa soļiem.

Galvenie principi

Profesionālais spriedums un skepse

43. Revidenti plāno un veic revīziju ar profesionālu skepsi un pielieto savu profesionālo spriedumu visā revīzijas procesā.

Termini *profesionālā skepse* un *profesionālais spriedums* ir svarīgi, formulējot prasības saistībā ar revidenta lēmumiem par atbilstošu darbības gaitu. Tie izsaka revidenta attieksmi, kurā jābūt vērīgam prātam.

Revidentam ir jāpiemēro profesionālais spriedums visos revīzijas procesa posmos. Jēdziens skar attiecīgo apmācību, zināšanu un pieredzes lietošanu revīzijas standartu sniegtajā kontekstā, lai var pieņemt pārdomātus lēmumus par darbības gaitu, kas ir atbilstoša revīzijas apstākļiem.

Jēdziens *profesionālā skepse* ir būtisks visās revīzijās. Revidentam būtu jāaplāno un jāveic revīzija ar profesionālu skepsi, apzinoties, ka noteikti apstākļi var radīt pārbaudāmā priekšmeta novirzi no kritērijiem. Profesionālās skepses attieksme nozīmē revidenta kritisku vērtējumu ar vērīgu prātu par revīzijas laikā gūto pierādījumu pietiekamību un atbilstību.

Profesionālais spriedums un skepse tiek izmantoti visā atbilstības revīzijas gaitā, lai izvērtētu revīzijas elementus, pārbaudāmo priekšmetu, atbilstošos kritērijus, revīzijas apjomu, risku, būtiskumu un piemērojamās revīzijas procedūras, reagējot uz identificētajiem riskiem. Šie divi jēdzieni tiek izmantoti arī pierādījumu izvērtēšanā un

neatbilstību gadījumos, ziņojot un nosakot saziņas formu, saturu un biežumu visā revīzijas gaitā. Īpaša vajadzība pielietot profesionālo spriedumu un skepsi atbilstības revīzijā ir analizējot tiesību aktu saturu un struktūru kā pamatu atbilstošu kritēriju vai likumu nepilnību identificēšanai, ja pilnībā vai daļēji trūkst likumu un noteikumu, un piemērojot profesionālu revīzijas pieeju zināmiem un nezināmiem pārbaudāmajiem priekšmetiem. Revidentam ir jāspēj novērtēt dažādus revīzijas pierādījumu veidus pēc to avota un saistības ar revīzijas apjomu un pārbaudāmo priekšmetu, kā arī jāspēj novērtēt visu revīzijas laikā iegūto pierādījumu pietiekamību un atbilstību.

Kvalitātes kontrole

44. Revidenti ir atbildīgi par revīzijas vispārējo kvalitāti.

Revidents ir atbildīgs par revīzijas veikšanu, un kvalitātes kontroles procedūru ieviešanu visā revīzijas gaitā. Šīm procedūrām jābūt ar mērķi nodrošināt revīzijas atbilstību piemērojamiem standartiem un ka revīzijas ziņojums, secinājums vai atzinums ir atbilstošs konkrētajiem apstākļiem.

Revīzijas grupas vadība un iemaņas

45. Revidentiem jābūt pieejamām nepieciešamajām iemaņām.

Revīzijas grupas locekļiem kopumā vajadzētu būt zināšanām, iemaņām un kompetencei, kas nepieciešama veiksmīgai revīzijas veikšanai, ietverot izpratni un praktisku pieredzi īstenotajā revīzijas veidā, piemērojamo standartu un tiesību aktu pārzināšanu, izpratni par revidējamās vienības darbībām, kā arī spēju un pieredzi piemērot profesionālu spriedumu. Visām revīzijām ir kopēja nepieciešamība algot darbiniekus ar atbilstošu kvalifikāciju, piedāvāt personāla attīstību un apmācību, sagatavot rokasgrāmatas un citus rakstiskus ieteikumus un instrukcijas par revīziju veikšanu, kā arī piešķirt pietiekamus revīzijas resursus. Turpinot profesionāli augt, revidentiem jāsaglabā savu profesionālo kompetenci.

Revīzijās var būt nepieciešami īpašas nozaru zināšanas, metodes vai iemaņas, kas nav pieejamas pašā ARI. Ārējos ekspertus var izmantot dažādi, piemēram, lai sniegtu zināšanas vai veiktu konkrētu darbu. Revidentiem jāizvērtē, vai ekspertiem ir nepieciešamā kompetence, spējas un objektivitāte, kā arī jānosaka, vai viņu darbs atbilst revīzijas mērķiem.

Revīzijas risks

46. Revidentiem jāņem vērā revīzijas risku visā tās gaitā.

Revīzijas veic tā, lai revīzijas risku varētu pārvaldīt vai samazināt līdz pieņemami zemam līmenim. Revīzijas risks ir risks, ka revīzijas ziņojums vai, konkrētāk, revidenta secinājums vai atzinums būs neatbilstošs revīzijas apstākļiem. Revīzijas riska apsvēršana ir būtiska gan apliecinājuma, gan nepastarpinātās pārbaudes uzdevumos. Revidentam ir jāapsver trīs dažādi revīzijas riska līmeņi – pastāvošais risks, kontroles risks un atklāšanas risks – saistībā ar pārbaudāmo priekšmetu un ziņojuma formātu, tas ir, vai pārbaudāmais priekšmets ir kvalitatīvs vai kvantitatīvs, un vai revīzijas ziņojumā tiks iekļauts atzinums vai secinājums. Šo trīs revīzijas riska līmeņu relatīvā nozīme ir atkarīga no pārbaudāmā priekšmeta būtības, vai revīzija sniegs pietiekamu vai ierobežotu pārliecību un vai tas ir nepastarpinātās pārbaudes vai apliecinājuma uzdevums.

Būtiskums

47. Revidenti nem vērā būtiskumu visā revīzijas gaitā.

Būtiskuma noteikšana ir profesionālā sprieduma jautājums un ir atkarīgs no revidenta izpratnes par lietotāju vajadzībām. Problēmu var uzskatīt par būtisku, ja zināšanas par to varētu ietekmēt potenciālo lietotāju lēmumus. Šis spriedums var būt saistīts ar atsevišķu vienumu vai to grupu. Būtiskumu bieži vien nosaka naudas vērtībā, tomēr tam ir arī citi kvalitatīvie un kvantitatīvie aspekti. Vienuma vai vienumu grupas raksturiezīmes var radīt pēc rakstura būtisku problēmu. Problema var būt būtiska arī konteksta dēļ, kurā tā rodas.

Kā jau iepriekš minēts, būtiskumam atbilstības revīzijā ir gan kvalitatīvi, gan kvantitatīvi aspekti, tomēr kvalitatīvo aspektu nozīme publiskā sektorā parasti ir lielāka. Būtiskumu nem vērā plānošanas posmā, novērtējot iegūtos pierādījumus un sagatavojot ziņojumu. Nosakot būtiskumu svarīgi ir apsvērt, vai paredzams, ka konstatētie atbilstības vai neatbilstības gadījumi (potenciāli vai apstiprināti) var ietekmēt potenciālo lietotāju lēmumus. Pie šāda sprieduma vērā nemamie faktori ir pilnvaru prasības, sabiedrības interese vai gaidas, konkrētas likumdošanas jomas, pieprasījumi un nozīmīgi līdzekļi. Vienamus, kas ir zemāki pēc vērtības vai pēc izplatības nekā kopējais noteiktais būtiskums, piemēram, krāpšanas gadījumus, arī var uzskatīt par būtiskiem. Būtiskuma noteikšanai ir nepieciešams visaptverošs profesionāls spriedums no revidenta pusēs un tas ir cieši saistīts ar revīzijas apjomu.

Dokumenti

48. Revidenti sagatavo atbilstošus revīzijas dokumentus.

Dokumentus sagatavo savlaicīgi, tiem jāsniedz skaidru izpratni par izmantotajiem kritērijiem, revīzijas apjomu, izteiktajiem spriedumiem, iegūtajiem pierādījumiem un izdarītajiem secinājumiem. Dokumentiem vajadzētu būt pietiekami detalizētiem, lai pieredzējis revidents, kam nav iepriekšēju zināšanu par konkrēto revīziju, varētu saprast: saikni starp pārbaudāmo priekšmetu, kritērijiem, revīzijas apjomu, riska novērtējumu, revīzijas stratēģiju, plānu un raksturu, veikto procedūru laiku, apjomu un rezultātiem, iegūtajiem pierādījumiem revidenta secinājumu vai atzinuma pamatošanai, pamatojumu visiem būtiskajiem jautājumiem, kur ir nepieciešams profesionāls spriedums, un attiecīgajiem secinājumiem. Revidents sagatavo attiecīgos revīzijas dokumentus pirms revīzijas ziņojuma publicēšanas, un glabā tos noteiktu laiku.

Saziņa

49. Revidenti uztur efektīvu saziņu visā revīzijas gaitā.

Saziņa notiek visos revīzijas posmos – pirms revīzijas sākuma, plānošanas laikā, revīzijas pierādījumu iegūšanas laikā un noslēguma posmā. Par visām būtiskajām grūtībām, ar kurām jāsaskaras revīzijas laikā, kā arī par būtisku neatbilstību gadījumiem ir jāziņo attiecīgajam vadības līmenim vai par pārvaldību atbildīgajām amatpersonām vai institūcijām. Revidents informē atbildīgo pusī arī par revīzijas kritērijiem.

Ar revīzijas procesu saistītie principi

Atbilstības revīzijas plānošana un revīzijas pieejas noteikšana

Revīzijas apjoms

50. Revidenti nosaka revīzijas apjomu.

Ja ARI pilnvarās nav noteikts revīzijas apjoms, par to lemj revidents. Revīzijas apjoms ir skaidrs galvenā revīzijas uzdevuma, apjoma un ierobežojumu formulējums, aplūkojot pārbaudāmā priekšmeta atbilstību kritērijiem. Revīzijas apjomu ietekmē būtiskums un risks, tas nosaka, kuri tiesību akti un dokumenti, kas uz tiem attiecas, vai to daļa, tiks aptverta. Kopumā revīzijas procesu vajadzētu izstrādāt tā, lai tas aptvertu visu revīzijas apjomu.

*Pārbaudāmais priekšmets un kritēriji***51. Revidenti identificē pārbaudāmo priekšmetu un atbilstošos kritērijus.**

Pārbaudāmā priekšmeta un kritēriju noteikšana ir viens no pirmajiem atbilstības revīzijas soļiem. Pārbaudāmais priekšmets un kritēriji var būt aprakstīti likumos vai ARI pilnvarās. Tikpat labi pārbaudāmo priekšmetu un kritērijus var identificēt revidenti. Apliecinājuma uzdevumiem var būt svarīgi apzināt informāciju par pārbaudāmo priekšmetu, ko atbildīgā puse ir sniegusi par konkrētā pārbaudāmā priekšmeta atbilstību noteiktiem kritērijiem.

Pārbaudāmais priekšmets var ietvert dažādus veidolus un dažādas raksturiezīmes. Apzinot pārbaudāmo priekšmetu, revidents izmanto profesionālo spriedumu un skepsi, lai analizētu revidējamo vienību un izvērtētu būtiskumu un risku.

Pārbaudāmajam priekšmetam ir jābūt identificējamam, to jāspēj izvērtēt attiecībā pret atbilstošajiem kritērijiem. Pārbaudāmajam priekšmetam pēc būtības ir jābūt tādam, lai varētu iegūt pietiekamus un atbilstošus revīzijas pierādījumus revīzijas ziņojuma, secinājumu vai atzinuma pamatošanai.

Revidents apzina atbilstošos kritērijus, lai nodrošinātu pamatu revīzijas pierādījumu novērtēšanai un revīzijas konstatējumu un secinājumu izstrādei. Kritērijiem ir jābūt pieejamiem potenciālajiem lietotājiem un citiem, ja tas ir nepieciešams. Par kritērijiem jāinformē arī atbildīgā puse.

*Izpratne par revidējamo vienību***52. Revidenti iegūst izpratni par revidējamo vienību, nemot vērā attiecīgos tiesību aktus, plānošanas dokumentus un valstiski (vai starptautiski) atzītu praksi, kas uz to attiecas.**

Atbilstības revīzija var aptvert visus izpildvaras līmeņus un var ietvert dažādus administratīvos līmeņus, iestāžu veidus un to kombinācijas. Revidentam jāpārzina revidējamās iestādes struktūra un darbības, kā arī tās procedūras atbilstības nodrošināšanai. Revidents izmantos šīs zināšanas, lai noteiku būtiskumu un izvērtētu neatbilstību risku.

*Izpratne par iekšējo kontroli un kontroles vidi***53. Revidētiem jāiegūst izpratne par iekšējās kontroles vidi un attiecīgām iekšējām kontrolēm un jāapsver, vai tās ir tādas, kas var nodrošināt atbilstību.**

Izpratne par revidējamo vienību un/vai pārbaudāmo priekšmetu atbilstoši revīzijas apjomam, ir atkarīga no revidenta zināšanām par iekšējās kontroles vidi. Iekšējā kontroles vide ir godīguma un ētiskas uzvedības kultūra, kas veido pamatu iekšējai kontroles sistēmai, lai nodrošinātu atbilstību tiesību aktiem, plānošanas dokumentiem un valstiski (vai starptautiski) atzītai praksei, kas uz to attiecas. Atbilstības revīzijā ļoti būtiska ir iekšējās kontroles vide, kas koncentrējas uz atbilstības sasniegšanu.

Lai iegūtu izpratni par revidējamo vienību vai pārbaudāmo priekšmetu, revidentam ir nepieciešams izprast arī iekšējo kontroles sistēmu. Konkrētie kontroļu veidi, uz ko revidents vērš savu uzmanību, ir atkarīgi no pārbaudāmā priekšmeta un revīzijas apjoma un rakstura. Tā kā pārbaudāmais priekšmets var būt kvalitatīvs vai kvantitatīvs, revidents koncentrēs savu uzmanību uz kvalitatīvām vai kvantitatīvām iekšējām kontrolēm vai uz to kombināciju atbilstoši revīzijas apjomam. Iekšējo kontroļu novērtēšanā revidents izvērtē risku, ka tās var nenovērst vai neatklāt būtiskus neatbilstību gadījumus. Revidents apsver, vai iekšējās kontroles ir saskaņā ar iekšējās kontroles vidi, lai visos būtiskajos aspektos nodrošinātu atbilstību tiesību aktiem, plānošanas dokumentiem un valstiski (vai starptautiski) atzītai praksei, kas uz to attiecas.

*Riska novērtējums***54. Revidenti veic risku izvērtēšanu, lai apzinātu neatbilstību riskus.**

Nemot vērā revīzijas kritērijus, revīzijas apjomu un revidējamās vienības raksturojumu, revidents veic risku izvērtēšanu, lai noteiku veicamo revīzijas procedūru raksturu, laiku un apjomu. Šeit revidents nēm vērā riskus, ka pārbaudāmais priekšmets var neatbilst kritērijiem. Neatbilstība var rasties krāpšanas, kļūdas, pārbaudāmā priekšmeta raksturiezīmju un/vai revīzijas apstākļu dēļ. Neatbilstības risku identificēšana un to potenciālā ietekme uz revīzijas procedūrām ir jāņem vērā visā revīzijas gaitā. Revidents novērtē jebkādus zināmus neatbilstību gadījumus kā daļu no riska izvērtējuma, lai noteiku, vai riski ir būtiski.

Krāpšanas risks

55. Revidenti apsver krāpšanas risku.

Ja revidents atklāj neatbilstību gadījumos, kas var norādīt uz krāpšanu, viņam/-i jāizrāda atbilstošas profesionālās rūpes un piesardzība, lai nekavētu turpmākas juridiskas procedūras vai izmeklēšanu.

Atbilstības revīzijā krāpšana galvenokārt ir saistīta ar publisko pilnvaru ļaunprātīgu izmantošanu, kā arī ar nepatiessiem ziņojumiem par atbilstību. Neatbilstību gadījumos ar pilnvarām var rasties apzināta publisko pilnvaru ļaunprātīga izmantošana savtīga labuma gūšanai. Publisko pilnvaru īstenošana ietver lēmumus, nepieņemtus lēmumus, sagatavošanās darbus, ieteikumus, informācijas nodošanu un citas valsts dienesta darbības. Savtīgi labumi ir ekonomiskas vai neekonomiskas dabas labumi, kas iegūti, apzināti rīkojoties vienai vai vairākām vadības personām, par pārvaldību atbildīgajām amatpersonām vai institūcijām, darbiniekiem vai trešajām pusēm.

Kamēr krāpšanas atklāšana nav atbilstības revīzijas galvenais mērķis, veicot savu darbu, revidenti ietvert krāpšanas riska faktorus savos riska izvērtējumos un paliek vērīgi attiecībā uz krāpšanas pazīmēm.

Revīzijas stratēģija un plāns

56. Revidenti izstrādā revīzijas stratēģiju un plānu.

Revīzijas plānošanai ir jāietver diskusija starp revīzijas grupas locekļiem par vispārējās revīzijas stratēģijas un plāna izstrādi. Revīzijas stratēģijas mērķis ir izstrādāt efektīvas revīzijas procedūras, kas iziet no identificētā neatbilstību riska, tostarp arī apsvērumiem par plānoto rīcību revīzijā saistībā ar konkrētiem riskiem revīzijas plāna izstrādes gaitā. Gan revīzijas stratēģija, gan revīzijas plāns ir jādokumentē rakstiskā formā. Plānošana nav no revīzijas nodalīts posms, bet gan nepārtraukts un daudzkārtējs process.

Revīzijas pierādījumu iegūšana

57. Revidenti iegūst pietiekamus un atbilstošus revīzijas pierādījumus, lai aptvertu revīzijas apjomu.

Revidents iegūst pietiekamus un atbilstošus revīzijas pierādījumus, lai nodrošinātu pamatu secinājumiem vai atzinumam. **Pietiekamība** ir pierādījumu daudzuma mērs, savukārt **atbilstība** ir saistīta ar pierādījumu kvalitāti: to svarīgumu, patiesumu un ticamību. Nepieciešamo pierādījumu daudzums ir atkarīgs no revīzijas riska (jo lielāks risks, jo vairāk pierādījumu var būt nepieciešams) un pierādījumu kvalitātes (jo augstāka kvalitāte, jo mazāk pierādījumu var būt nepieciešams). Tādējādi pierādījumu pietiekamība un atbilstība ir savstarpēji saistīta. Tomēr lielāka daudzuma pierādījumu gūšana nekompenšē to zemo kvalitāti. Pierādījumu ticamību ietekmē to būtība un izcelsme, tā ir atkarīga no konkrētiem apstākļiem, kādos pierādījumi tika iegūti. Revidents apsver par revīzijas pierādījumiem izmantojamās informācijas svarīgumu un ticamību, kā arī ievēro konfidencialitāti attiecībā uz visiem iegūtajiem revīzijas pierādījumiem un informāciju.

Revīzijas procedūrām jāatbilst revīzijas apstākļiem un pietiekamu un atbilstošu revīzijas pierādījumu iegūšanas mērķim. Nepieciešamo revīzijas pierādījumu raksturu un avotus nosaka kritēriji, pārbaudāmais priekšmets un revīzijas apjoms. Tā kā pārbaudāmais priekšmets var būt kvalitatīvs vai kvantitatīvs, revidents koncentrē savu uzmanību uz kvalitatīviem vai kvantitatīviem revīzijas pierādījumiem vai uz to kombināciju atbilstoši revīzijas apjomam. Atbilstības revīzija ietver dažādas procedūras kvalitatīvu un kvantitatīvu pierādījumu iegūšanai.

Atbilstības revidentam bieži nāksies apvienot un salīdzināt dažādas izcelsmes pierādījumus, lai ievērotu pierādījumu pietiekamības un atbilstības prasības.

Revīzijā iegūto pierādījumu novērtēšana un secinājumu izdarīšana

58. Revidenti novērtē, vai ir iegūti pietiekami un atbilstoši pierādījumi un izdarīti attiecīgi secinājumi.

Pēc revīzijas procedūru pabeigšanas revidents pārskata revīzijas pierādījumus, lai izdarītu secinājumus vai sniegtu atzinumu. Revidents novērtē, vai iegūtie pierādījumi ir pietiekami un atbilstoši, lai samazinātu revīzijas risku līdz pieņemamiem zemam līmenim. Novērtēšanas process ietver pierādījumu izvērtēšanu, vai tie vienlaikus apliecina un nav pretrunā ar revīzijas ziņojumu, secinājumiem vai atzinumu par atbilstību vai neatbilstību. Pierādījumu novērtēšana ietver arī būtiskuma apsvērumus. Pēc pierādījumu pietiekamības un atbilstības izvērtēšanas, ņemot vērā revīzijas pārliecības līmeni, revidents apsver, kā vislabāk izdarīt secinājumus, ņemot vērā iegūtos pierādījumus.

Ja no viena avota iegūtie revīzijas pierādījumi neatbilst no cita avota gūtajiem pierādījumiem, vai ja ir šaubas par pierādījumiem izmantotās informācijas ticamību, revidents nosaka, kādas izmaiņas revīzijas procedūrās vai papildus procedūras atrisinātu šo problēmu, un apsver saistību ar citiem revīzijas aspektiem, ja tādi ir.

Pēc revīzijas procedūru pabeigšanas revidents pārskata revīzijas dokumentus, lai noteiktu, vai pārbaudāmais priekšmets ir pietiekami un atbilstoši izpētīts. Revidents arī nosaka, vai riska novērtējums un sākotnēji noteiktais būtiskums atbilst iegūtajiem pierādījumiem, vai arī tie ir jāpārskata.

Revīzijas ziņojums

59. Revidenti sagatavo ziņojumu, balstoties uz pilnīguma, objektivitātes, savlaicīguma un pretrunu procesa principiem.

Pilnīguma princips liek revidentam apsvērt visus attiecīgos revīzijas pierādījumus pirms ziņojuma publicēšanas. Objektivitātes princips liek revidentam izmantot profesionālo spriedumu un skepsi, lai nodrošinātu, ka visi ziņojuma fakti ir precīzi un konstatējumi vai secinājumi ir atbilstoši un vispusīgi pasniegti. Savlaicīguma princips paredz ziņojuma savlaicīgu sagatavošanu. Pretrunu procesa princips paredz faktu precizitātes pārbaudi revidējamā vienībā un atbilžu pievienošanu no atbildīgajām amatpersonām, ja tas ir nepieciešams. Atbilstības revīzijas ziņojumam pēc formas un saturā jāatbilst visiem minētajiem principiem.

Ziņojumu formu var definēt likums vai ARI pilnvaras. Tomēr parasti revīzijas ziņojumā ir secinājums, kas balstīts uz veikto revīzijas darbību. Ziņojumā var būt sniegti arī konstruktīvi un praktiski ieteikumi nepieciešamajiem uzlabojumiem. Apliecinājuma uzdevumos ziņojumu parasti dēvē par Revidenta ziņojumu.

Ziņojumi var atšķirties, sākot no ūsiem standartizētiem atzinumiem līdz dažāda formāta secinājumiem, kas ir izklāstīti ūsā vai plašā veidā. Tomēr ziņojumam jābūt pilnīgam, precīzam, objektīvam, pārliecinošam, skaidram un saprotamam, cik to pieļauj pārbaudāmais priekšmets. Ziņojumā jāappraksta jebkādus revīzijas apjoma ierobežojumus. Ziņojumā ir skaidri jānorāda izmantotie kritēriji un sniegtais pārliecības līmenis.

Secinājumi var būt skaidri uzrakstīta atzinuma par atbilstību formā, kas bieži vien papildina atzinumu par finanšu pārskatiem. Tos var pasniegt arī kā daudz sīkāku atbildi

uz konkrētiem revīzijas jautājumiem. Lai gan apliecinājuma uzdevumos vispārpieņemta ir atzinuma sniegšana, atbildes uz konkrētiem revīzijas jautājumiem bieži vien tiek izmantotas nepastarpinātās pārbaudes uzdevumos. Ja tiek sniegti atzinums, revidents nosaka, vai tas ir nemodificēts, vai arī ir modificēts, pamatojoties uz būtiskuma un izplatības (vai neatbilstība ir vai nav visaptveroša) vērtējumu. Atzinuma sniegšanai parasti ir nepieciešama daudz rūpīgāk izstrādāta revīzijas stratēģija un pieja.

Atbilstības revīzijas ziņojumiem vajadzētu ietvert šādus elementus (norādītā secība nav obligāta):

1. Nosaukums
2. Adresāts
3. Revīzijas apjoms, tostarp aptvertais laika posms
4. Pārbaudāmā priekšmeta apraksts
5. Identificētie kritēriji
6. Darba veikšanai piemēroto revīzijas standartu identificēšana
7. Apkopojums par paveikto darbu
8. Konstatējumi
9. Secinājums/atzinums
10. Atbildes no revidējamās vienības (ja nepieciešams)
11. Ieteikumi (ja nepieciešams)
12. Ziņojuma datums
13. Paraksts

Ieteikumu ieviešanas uzraudzība

60. Ja nepieciešams, revidenti uzrauga ieteikumu ieviešanu.

Ieteikumu ieviešanas uzraudzības process veicina uzlabojumu efektīvu ieviešanu un nodrošina noderīgu atgriezenisko saiti revidējamai vienībai, revīzijas ziņojuma lietotājiem un revidentam (turpmākai revīziju plānošanai). Nepieciešamība uzraudzīt ieteikumu ieviešanu, ir atkarīga no pārbaudāmā priekšmeta būtības, no atklātajām neatbilstībām un konkrētajiem revīzijas apstākļiem. Dažās ARI, tajā skaitā revīziju palātās (tiesās), ieteikumu ieviešanas uzraudzībā var ietvert juridiski saistošu ziņojumu vai tiesisku lēmumu publicēšanu. Ikdienā veiktajās revīzijās ieteikumi ieviešanas uzraudzības procedūras var veidot nākamā gada riska novērtējuma daļu.

Starptautiskās Augstāko revīzijas iestāžu organizācijas ISSAI standartu tulkosanu latviešu valodā un standartu aktuālo versiju uzturēšanu nodrošina

Latvijas Republikas
Valsts kontrole

Skanstes iela 50,
Rīga, LV 1013
tālrunis: 67017500
fakss: 67017673
e-pasts: lrvk@lrvk.gov.lv
www.lrvk.gov.lv